

розвиток науки і практики матеріалознавства.

Сьогодні Г.Г. Гнесін працює над створенням загальної концепції матеріалознавства як меганауки, що зумовлює сталий розвиток інших провідних напрямів науки і технології — фундаменту існування й безкризового прогресу цивілізації.

Георгієві Гдалевичу притаманний комплексний підхід до розв'язання найскладніших проблем розроблення сучасних матеріалів і реалізації відповідних технологій у промисловості, що сприяв утвердженню створеного ним наукового напрямку «Теорія та практика високотехнологічної неоксидної кераміки» як одного з найголовніших і найперспективніших розділів сучасного матеріалознавства.

Георгій Гдалевич — автор і співавтор понад 300 публікацій у вітчизняних і зарубіж-

них виданнях, зокрема 11 монографій і довідників. Авторські права на розробки захищені 63 авторськими свідоцтвами СРСР і патентом України. Його наукова продукція та технологічні розробки широко визнані серед вітчизняних і зарубіжних матеріалознавців.

Г.Г. Гнесін — двічі лауреат Державних премій УРСР (1969, 1989), лауреат премій Президії НАН України ім. І.М. Францевича (2001) та ім. М.М. Доброхотова (2010), нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня (2003), грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1982), почесною грамотою Верховної Ради України (2009).

Наукова громадськість, колеги, учні й друзі сердечно вітають Георгія Гдалевича з ювілеєм, зичать йому міцного здоров'я, на снаги й нових наукових здобутків.

70-річчя члена-кореспондента НАН України О.Ю. МИТРОПОЛЬСЬКОГО

Олексій Юрійович Митропольський народився 7 квітня 1942 р. в м. Алма-Аті Казахської РСР (тепер Алмати, Республіка Казахстан) у родині службовця. У 1965 р. після закінчення геологічного факультету Київського державного університету ім. Т.Г. Шев-

ченка за спеціальністю «геологічне знімання та пошуки родовищ корисних копалин» розпочав свій трудовий шлях техніком-геологом на Приполярному Уралі.

У 1968 р. Олексій Юрійович почав працювати в Інституті геологічних наук АН УРСР, пов'язавши своє життя з наукою, численними експедиційними дослідженнями морів та океанів. Під керівництвом члена-кореспондента АН УРСР А.Є. Бабинця в 1971 р. він захистив кандидатську а у 1989 р. — докторську дисертації.

З 1987 р. О.Ю. Митропольський завідувач відділу сучасного морського седиментогенезу Інституту геологічних наук АН УРСР, з 1991 р. — професор, з 1992 р. — заступник директора з наукової роботи і голова відділення геології океанів і морів Інституту геологічних наук НАН України, з 2003 р. — член-кореспондент Національної академії наук України.

Визначною подією для дослідників Чорного моря стало глибоководне буріння його дна в травні-червні 1975 р. з американського судна «Гломар Челленджер», в обробленні матеріалів цього буріння з боку Академії наук УРСР узяв участь О.Ю. Митропольський.

Якісно новий етап розвитку морських геологічних досліджень в АН УРСР пов'язаний з проведенням у 1978–1979 рр. Першої спеціалізованої геолого-геофізичної (металогенічної) експедиції до Індійського океану на науково-дослідному судні «Академік Вернадський» (XIX рейс). Її ініціаторами, а також натхненниками нового підходу до морських геологічних досліджень були Я.М. Белєвцев, Є.Ф. Шнюков і О.Ю. Митропольський. Експедиція завершилася відкриттям нових полів залізо-марганцевих конкрецій та рудної мінералізації в рифтових зонах океану. Було визначено головний напрям вивчення ендегенної та екзогенної металогенічної спеціалізації в океані, розроблено довгострокову програму металогенічних досліджень, яка об'єднала зусилля вчених майже всіх інститутів Відділення наук про Землю АН УРСР і завершилася виданням 5-томної серії «Геологія та металогенія окремих частин Світового океану» (1984–1991 рр.), відзначеної Державною премією України в галузі науки і техніки.

Починаючи з 1984 р., до шельфу і континентального схилу Гвінеї під керівництвом О.Ю. Митропольського було організовано 4 спеціалізовані геолого-геофізичні експедиції, за результатами яких для регіону Західної Африки вперше створено геолого-геофізичний атлас економічної зони Гвінейської Республіки масштабом 1:500000 і 1:1000000. Цей атлас став геологічною основою для подальших наукових досліджень на шельфі Гвінеї. Найцікавішим результатом цих робіт стало відкриття фосфоритоносності шельфу та материкового схилу. Знайдено стародавні фосфорити в глинах еоценового віку, зареєстровано сучасний широкомасштабний фосфатогенерувальний процес, пов'язаний з апвелінгом збагачених фосфором глибинних вод.

Основні наукові праці Олексія Юрійовича присвячені розв'язанню широкого кола наукових проблем у галузях гео- та гідрохімії донних відкладів, морської геології і седиментології, геоекології та ландшафтознавства тощо. Чільне місце у його дослідженнях займає також питання визначення стану забруднення морських акваторій. Разом з А.Є. Бабинцем і В.О. Ємельяновим учений започаткував нові наукові напрями — морську гідрогеологію та морську інженерну геологію. Останнім часом розвивається ще один напрям — морська геоекологія.

Аналіз та узагальнення величезного масиву емпіричного матеріалу у дисертації О.Ю. Митропольського на здобуття наукового ступеня доктора геолого-мінералогічних наук дало змогу розкрити глибинні зв'язки й закономірності історико-геологічного розвитку гетерогенних процесів седиментогенезу й літогенезу у зв'язку з тектогенезом, магматизмом та еволюцією біосфери.

Наукові дослідження Олексій Юрійович вдало поєднує з педагогічною діяльністю. З 1989 до 1994 р. він був професором кафедри морської геології (філії кафедри загальної геології геологічного факультету Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка), у 1986 р. як лектор ЮНЕСКО читав курс лекцій для слухачів 8 країн Західної Африки. 1996 року його обрано членом Академії педагогічних та соціальних наук (Москва), 1998 р. — дійсним членом Міжнародної академії наук екології, безпеки людини і природи (Санкт-Петербург). У 2000–2010 рр. він викладав курси «Геологія океанів і морів» і «Основи екології» як професор кафедри загальної та історичної геології геологічного факультету КНУ імені Тараса Шевченка.

Науково-організаційна діяльність професора О.Ю. Митропольського також надзвичайно активна. З 1993 р. він голова спеціалізованої ради при ІГН НАН України із захисту кандидатських і докторських дисертацій, упродовж 1993–1996 рр. — член експертної ради ВАК України, Національної науково-технічної ради з проблем

Світового океану, протягом 1995–1996 рр. — член експертної комісії з наук про Землю та Всесвіт і проблем навколишнього середовища Держфонду фундаментальних досліджень Державного комітету України з питань науки, техніки та промислової політики, спеціалізованої ради при Одеському державному університеті ім. І.І. Мечникова (1993–1995 рр.), Наукової ради НАН України з проблеми «Геологія та геоecологія морів і океанів», Комісії з проблем Світового океану при Президії НАН України, Комісії НАН України з наукової спадщини академіка В.І. Вернадського, консалтингової групи TACIS, експерт INTAS.

О.Ю. Митропольський — член редколегій багатьох наукових журналів. Його наукові дослідження добре відомі за кордоном. Олексій Юрійович автор 387 друкованих праць, серед яких 13 монографій. Він підго-

тував 4 докторів і 18 кандидатів наук, які продовжують разом зі своїм керівником досліджувати таємниці Світового океану.

Внесок О.Ю. Митропольського в розвиток морських геологічних досліджень в Україні відзначений званням «Заслужений діяч науки і техніки України», кількома медалями, премією імені В.І. Вернадського АН УРСР (1985), почесними грамотами Президії НАН України (1986, 2002), грамотою Секретаріату з науки та досліджень Гвінейської Республіки (1987), Державною премією України в галузі науки і техніки (2000), премією імені М.І. Іванюти УНГА (2002) та багатьма іншими нагородами.

Наукове товариство України, колеги, учні й друзі щиро вітають Олексія Юрійовича Митропольського з ювілеєм, бажають йому міцного здоров'я, творчих злетів, значних наукових перспектив.

70-річчя члена-кореспондента НАН України Ю.М. СОЛОНІНА

Юрій Михайлович Солонін народився 25 квітня 1942 р. в м. Новокузнецьку Кемеровської області (Росія). Після закінчення в

1964 р. Київського політехнічного інституту за спеціальністю «фізика металів» він незмінно працює в Інституті проблем матеріалознавства (ІПМ) ім. І.М. Францевича АН УРСР (тепер — НАН України). У 1974 р. Ю.М. Солонін захистив кандидатську, в 1989 р. — докторську дисертації, у 2003 р. його обрано членом-кореспондентом НАН України. В ІПМ ім. І.М. Францевича Юрій Михайлович пройшов шлях від інженера до завідувача відділу, а з 2004 р. і до сьогодні обіймає посаду заступника директора інституту.

Перші наукові праці Ю.М. Солоніна присвячені дослідженню дефектів кристалічної ґратки в ОЦК перехідних металах, зокрема теоретичному й експериментальному вивченню дефектів упаковки і розщеплення дислокацій у молібдені, вольфрамі та їхніх сплавах. Одержані результати